

— ha nevelésügyi vonatkozásuk van — a hittudományi, jogi és orvoskariakét is.

A hatalmas anyagban való eligazodást a szerkesztő azzal igyekszik megkönnyíteni, hogy a rendszeres tartalomjegyzéken kívül a feldolgozott anyagsoportok címszavainak betűrendes összeállítását, az egyetemi iratoknál pedig a szerzők névsorát is közli. A könyvalakban megjelent kiadványokat feltűnően — egy, a cím elé tett kis fekete karikával — jelöli meg. Minden könyv és cikk a rendszernek valamennyi számbajöhető helyén előkerül, ez a többszöri előfordulás és a rokon szakokra való folytonos utalás nagyban növeli a könyv használhatóságát.

Az összeállítás pontosságát és teljességét központilag irányított kutató- és gyűjtőszervek állandó munkája biztosította; így készült el e megbízható segédkönyv, amely a tudománynak és a gyakorlatnak egyaránt kíván és képes szolgálni. Mivel a sokrétű anyag nincs pontosan előre megállapított keretek közé szorítva, váza nem merev, hanem alkalmazkodik az irodalmi termelés valóságához, azért ebből a kötetből az előbbi évfolyamok egyes fejezetei elmaradtak, újak kerültek bele és vették át a vezetést. Ezáltal a szakkönyvészet a német neveléstudomány fejlődését, változásait is híven tükrözi és a gyakorlati hasznon kívül neveléstörténeti jelentőséget is nyer.

Székelly Károly.

Internationale Zeitschrift für Erziehung. 1939. 5/6. szám.

Ennek a kettősszámnak egységes tárgya az *iskolai zenei nevelés*. A 11 idevágó cikk közül 5 Németországgal, 6 egyéb európai és amerikai államokkal foglalkozik. Az előbbinek túlsúlyát a szerkesztő azzal a hatalmas szervező munkával okolja meg, amelyet a nemzetiszocialista mozgalom a zenei nevelés érdekében kifejtett. Ennek egy bevezető cikk keretében való ismertetése után az új német »műzsai gimnáziumok«-ról kapunk képet, egy újszerű intézményről, amely már az iskolában gondoskodik a zenei utánpótlásról. Két közlemény foglalkozik a német magánzenetanárok törvényileg szabályozott munkakörével, amely őket zenei népnevelőkké avatja; továbbá a Hitler-ifjúság zenei vezetőjének tollából a »*Musikschule für Jugend und Volk*« c. intézménnyel. A berlini állami zenenevelő főiskola szervezete és tevékenysége a nemzetiszocialista zenei nevelés tág keretét és sokrétűségét szemlélteti. A többi országokról a következő ismertetések számolnak be. *Olaszországban* az iskolai és ifjúsági zene útjai cél és módszer tekintetében rokonságot tartanak a németekkel, jóllehet mind a két ország saját nemzetpszichológiai és történeti útjain halad. *Svédországban* fiatal, de máris elevenen lüktető zenei mozgalom folyik. Az *írországi* magas szintű és szenvedéllyel üzött iskolai zenei életet is »a szabadságharcnak abba a szolgálatába állítják, amelyet az idegen angol elárasztással szemben folytatniuk«. A *Svájc*ről szóló ismertetés hangoztatja a háború után bekövetkezett német reformokkal való feltűnő hasonlatosságot. Az *északamerikai Egyesült-Államokat* egy-egy angol és német közlemény képviseli: az egyik inkább az iskolai zene történeti fejlődésével foglalkozik, a másik az »*Education*« c. folyóirat cikksorozata alapján szóvá teszi az amerikai zenei nevelés valamennyi

vítás kérdését. A sorozatot a német zeneirodalom összefoglaló ismertetése fejezi be. A 392—94. lapon *Kemény F.* beszámol az Erzsébet-nőiskolában végzett zenepszichológiai kísérletekről. Ezeket folyóiratunk 1938. és 1939. évfolyama két cikkben részletesen ismertette. A tanulságos füzetet a rendes rovatok egészítik ki.

kf.

Louis Meylan: Les humanités et la personne. Esquisse d'une philosophie de l'enseignement humaniste. Neuchâtel, 1939. Collection d'actualités pédagogiques. 8-r., 270 l.

Szinte korszerűtlen, annyira nemes, annyira lelkes Louis Meylan könyve. Először csodálkozva, majd mind nagyobb szeretettel olvassuk ezt az író, aki korunkban a szellem és az egyén szabadságáért, a szépség és igazság önmagában való értékeért száll síkra, olyan hittel és túzzal, mely senkit sem okol az elkövetett hibákért, senkire sem kiált pereat-ot, nem rombolni akar, de építeni azokra a meglevő alapokra, amelyek még-elég szilárdak. Megálljt kiált a magát kereszténynek nevező civilizációknak, amely önkézevel rombolja le legnagyobb értékeit, s elhagyván a költőket (a szó tágabb értelmében), az utilitarizmusnak, a technikának és az erőszaknak hódol. Térjünk vissza, míg nem késő, találjuk meg ismét Istent és a tiszta művészetet. S mi volna hivatottabb e szellemet, amit szabad talán evangéliumi humanizmusnak neveznem, propagálni, mint éppen a humanisztikus iskola?

Ez a könyv, mint már az alcím is mutatja, nem új módszer, nem didaktika, vagy tanterv, hanem az igazi humanista szellemben való tanítás filozófiája.

Előljáróban, úgy érzi a szerző, meg kell határoznia, mit is értünk humanizmuson. Legtöbben egyszerűen a görög és latin tanulmányok elvégzésére gondolnak, pedig mennyivel több és mennyire más az igazi humanizmus: summája mindannak, amit emberi szellem értékeset és maradándót valaha alkotott. »Az a felvilágosítás, amelynek célja az ifjában mindazon lehetőségeket kifejleszteni, amelyek által emberré válhatik«. (22. l.) A humanista nevelés tehát: megmutatni az *embert* a maga különbözőségében és egyformaságában és az új nemzedéket is emberré tenni, a szó jobbik értelmében. Nagy súlyt kell vetni az *aktivításra* is, — a humanizmus legnagyobb veszélyére a terméketlen dilettantizmusban való elmerülés — és inkább személyiséget (personnalité), aki magára kötelezőnek ismer el bizonyos magasabb törvényeket, mint öntörvényű egyéniséget (individu) kell nevelni. Azonban kell, hogy ezt a személyiséget az általánosan kötelező morális törvények elismerésén kívül eltöltse bizonyos transzcendens eszmény: minden nagy és szép alkotásban Isten művét, sőt magát Istent kell megpillantania. »L'homme religieux est l'homme par excellence«

A nevelés közismerten kettős, de szimultán feladata: megmutatni (initier) és alakítani (former). Megmutatni — a szerző értelmezése szerint — annyit tesz, mint közölni »az élet folytonosságának és örök változásának értelmét, tiszta tudatát annak, mit köszönhetünk a múltnak és mit

GRK